

ผลกระทบของผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุนต้องบการเงินและบัญชีที่มีผลกระทบต่อผล
ประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นางสาวสุพรรณษา สติตพรอำนวย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-2492-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECTS OF SHARE-BASED PAYMENTS ON FINANCIAL STATEMENTS AND FACTORS
INFLUENCING SHARE-BASED PAYMENTS OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF
THAILAND

Miss Supansa Satitpornamnuay

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting

Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-53-2492-2

481643

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลกระทบของผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุนต่อ
งบการเงินและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานใน
ลักษณะตราสารทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง
ประเทศไทย

โดย

นางสาวสุพรรณษา สติตพรอำนวย

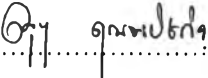
สาขาวิชา

การบัญชี

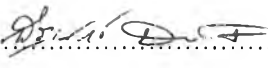
อาจารย์ที่ปรึกษา

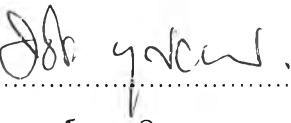
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิระ บุญยเนตร

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

 คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนุชา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ณิชฐเสกข์ ฉิมโถม)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิระ บุญยเนตร)

 กรรมการ
(คุณวารุณี ลภินานวัตน์)

สุพรรณษา สถิตพรอำนวยการ : ผลกระทบของผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตรา
 สารทุนต่องบการเงินและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานใน
 ลักษณะตราสารทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 (THE EFFECTS OF SHARE-BASED PAYMENTS ON FINANCIAL STATEMENTS
 AND FACTORS INFLUENCING OF SHARE-BASED PAYMENTS OF LISTED
 COMPANIES IN STOCK EXCHANGE OF THAILAND)

อ.ที่ปรึกษา : ผศ. ดร.วชิระ บุญยเนตร, 165 หน้า. ISBN 974-53-2492-2

ผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุนเริ่มนำมาใช้ในบริษัทจดทะเบียน
 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเมื่อประมาณ 10 ปี อย่างไรก็ตามการประยุกต์ดังกล่าวยังเป็น
 เพียงการเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินเท่านั้น วิทยานิพนธ์นี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ
 ศึกษาผลกระทบของผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานดังกล่าวต่องบการเงิน นอกจากนี้การศึกษา
 ครั้งนี้ยังมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะ
 ตราสารทุน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 ตั้งแต่ปี 2546 และ 2547 สถิติที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน

ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % ผลการวิจัยพบว่าผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานใน
 ลักษณะตราสารทุนมีผลกระทบต่ออัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตรากำไรสุทธิ อัตรา
 ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และกำไรสุทธิอย่างเป็นสาระสำคัญเชิงสถิติ นอกจากนี้การวิเคราะห์
 ยังพบอีกว่ากำไรสุทธิและขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลประโยชน์ตอบแทน
 พนักงานในลักษณะตราสารทุน ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ Ding and
 Sun (2001) การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้ใช้งบการเงินควรคำนึงถึงผลกระทบจากการให้
 ผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุนต่องบการเงิน

ภาควิชา.....การบัญชี.....

สาขาวิชา.....การบัญชี.....

ปีการศึกษา.....2548.....

ลายมือชื่อผู้จัดทำ.....สุพรรณษา สถิตพรอำนวยการ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..........

4682474026: MAJOR ACCOUNTING

KEYWORD: SHARE-BASED PAYMENTS/BLACK-SCHOLES MODEL/

INTRINSIC VALUE/EMPLOYEE

SUPANSA SATITPORNAMNUAY : THE EFFECTS OF SHARE-BASED PAYMENTS ON FINANCIAL STATEMENTS AND FACTORS INFLUENCING OF SHARE-BASED PAYMENTS OF LISTED COMPANIES IN STOCK EXCHANGE OF THAILAND. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. WACHIRA BOONYANET, Ph.D., 165 pp. ISBN 974-53-2492-2

A share-based payment (SBP) has been adopted in the Thai listed companies for a decade. However, the application is just to disclose in notes to financial statements. Therefore, the main objective of this thesis is to observe the effects of SBP on financial statements. In addition, the study intends to investigate factors influencing SBP. The data set includes the Thai listed companies in 2003 - 2004. Both descriptive statistics and inferential statistics are employed to analyze the data.

As expected, at 95% confidence interval, it is found that SBP significantly influenced debt to equity ratio, net profit margin, return on asset and net income. Moreover, net income and firm size relate to SBP in positive manners. The results agree with previous study of Ding and Sun (2001). The contribution of this study shows that financial statement users should pay attention to the effects of SBP on financial statements.

Department.....Accountancy.....
Field of study.....Accounting.....
Academic year.....2005.....

Student's signature.....

Supansa Satitpornamnuay

Advisor's signature.....

Wachira Boonyat

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงมาได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิระ บุญยเนตร ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และเสนอความคิดเห็นที่มีคุณค่าต่อการศึกษา ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เรียบร้อยสมบูรณ์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ณัฐเสกข์ ฉิมโฉม ที่ท่านได้กรุณาเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคำแนะนำดี ๆ ที่มีต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ รวมถึงกราบขอบพระคุณ วารุณี ลภิกษานานวัธน์ ที่ท่านได้กรุณามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคำแนะนำเพิ่มเติมที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงคณาจารย์ในภาควิชาการบัญชีทุกท่านที่ได้เสริมสร้างความรู้และทักษะของการศึกษาในหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต ตลอดจนคณาจารย์จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร สำหรับการประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในสาขาวิชาการบัญชี ระดับปริญญาบัญชีบัณฑิต

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อเกรียงไกรและคุณแม่วนิดา รวมถึงสมาชิกทุกคนในครอบครัวของข้าพเจ้า สำหรับการให้ความดูแลทั้งในด้านร่างกายและจิตใจเป็นอย่างมากตลอดช่วงของการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเป็นกำลังใจให้ข้าพเจ้าด้วยดีตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฅ

บทที่

1	บทนำ.....	1
1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3	ขอบเขตของการวิจัย.....	2
1.4	กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	3
1.5	ข้อจำกัดของการวิจัย.....	5
1.6	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
1.7	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.8	ระเบียบวิธีวิจัย.....	8
1.9	ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิจัย.....	9
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1	แนวคิด.....	11
2.2	การทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตรา สารทุน.....	13
2.3	การสรุปมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง.....	20
2.4	การสรุปข้อมูลจากหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเกี่ยวกับการเปิดเผยผลประโยชน์ตอบแทน พนักงานในลักษณะตราสารทุน.....	26

3	ระเบียบวิธีวิจัย.....	28
3.1	รูปแบบการวิจัย.....	28
3.2	คำอธิบายเกี่ยวกับตัวแปร.....	29
3.3	การพัฒนาสมมติฐานการวิจัยและตัวแบบ.....	35
3.4	กลุ่มตัวอย่างและการรวบรวมข้อมูล.....	36
3.5	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
	3.5.1 สถิติเชิงพรรณนา.....	40
	3.5.2 สถิติเชิงอนุมาน.....	40
4	ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา.....	42
4.1	ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง.....	44
4.2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษาในภาพรวม.....	44
5	ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน.....	53
5.1	ผลการวิเคราะห์การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินก่อนและหลังการประยุกต์หลักการบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 2.....	54
5.2	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินหลังประยุกต์หลักการบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 2 กับผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุน.....	59
6	บทสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	74
6.1	บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	75
	6.1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	76
	6.1.2 ผลการวิเคราะห์การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินก่อนและหลังการประยุกต์หลักการบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 2.....	79

6.1.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินหลัง ประยุกต์หลักการบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่าง ประเทศฉบับที่ 2 กับผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุน..	82
6.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	87
6.3 ข้อเสนอแนะของการศึกษาต่อในอนาคต.....	89
รายการอ้างอิง.....	91
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ.....	95
ภาคผนวก ข การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะ ตราสารทุน.....	103
ภาคผนวก ค แนวทางในการกำกับดูแลโดยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และ ตลาดหลักทรัพย์.....	108
ภาคผนวก ง การประยุกต์ผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุน ตามหลักการบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 2.....	130
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	165

สารบัญญัตราสาร

ตาราง		หน้า
2.1	สรุปแหล่งที่มาของตัวแปร.....	17
2.2	แนวทางปฏิบัติในเรื่องการใช้ผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุน	21
3.1	ตัวแปรที่สนใจศึกษาในแต่ละตัวแบบ.....	29
3.2	สรุปรายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิด.....	34
3.3	ประชากรและตัวอย่างในการศึกษาปี 2546.....	36
3.4	ประชากรและตัวอย่างในการศึกษาปี 2547.....	38
4.1	สรุปสัญลักษณ์และความหมายตัวแปร.....	43
4.2	ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง.....	44
4.3	ค่าสถิติพื้นฐานของอัตรากำไรต่อหุ้น (บาท).....	45
4.4	ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า).....	46
4.5	ค่าสถิติพื้นฐานของอัตรากำไรสุทธิ (เปอร์เซ็นต์).....	47
4.6	ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (เปอร์เซ็นต์).....	47
4.7	ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (เปอร์เซ็นต์).....	48
4.8	ค่าสถิติพื้นฐานของกำไรสุทธิ (พันบาท).....	49
4.9	ค่าสถิติพื้นฐานขนาดของกิจการ(พันบาท).....	50
4.10	ค่าสถิติพื้นฐานของประเภทของธุรกิจ.....	50
4.11	ค่าสถิติพื้นฐานของจำนวนเงินที่คาดว่าจะจ่ายให้พนักงาน (พันบาท).....	51
5.1	สรุปความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินหลังประยุกต์หลักการบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 2 ตามวิธีการทดสอบแบบจับคู่.....	55
5.2	สรุปความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญหลังประยุกต์หลักการบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 2 โดยไม่ใช้พารามิเตอร์.....	57

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
5.3	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตรากำไรต่อหุ้นหลังประยุทธิ์หลักการบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 2 กับผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุน.....	61
5.4	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นหลังประยุทธิ์หลักการบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 2 กับผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุน.....	63
5.5	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตรากำไรสุทธิหลังประยุทธิ์หลักการบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 2 กับผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุน.....	64
5.6	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์หลังประยุทธิ์หลักการบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 2 กับผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุน.....	66
5.7	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนหลังประยุทธิ์หลักการบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 2 กับผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุน.....	67
5.8	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิหลังประยุทธิ์หลักการบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 2 กับผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุน.....	69
5.9	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินหลังประยุทธิ์หลักการบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 2 กับผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานในลักษณะตราสารทุน.....	71
5.10	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	73

สารบัญภาพ

ผ

ภาพประกอบ		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัยของผลกระทบของผลประโยชน์ตอบแทนพนักงาน ในลักษณะตราสารทุนต้องการเงิน.....	4
1.2	กรอบแนวคิดในการวิจัยของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ตอบแทน พนักงานในลักษณะตราสารทุน.....	5
1.3	กราฟแสดงความแตกต่างของมูลค่ายุติธรรม.....	157